

OLIMPIADA DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Etape națională, 6-10 aprilie 2015

clasa a X-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii.**
- **Niciun eseu nu va fi precedat de titlu și/sau motto.**
- **Timpul de lucru este de 3 ore.**
- **Total: 120 de puncte**

Citește cu atenție fragmentele de mai jos:

A.

Ne oprim puțin din această narațiune ca să dăm cititorilor noștri o idee repede despre locul unde se afla palatul domnesc pe acei timpi și despre forma arhitectonică și alte amănunte originale ale acestui locaș, în care domneau moliciunea amestecată cu umilirea și cu depravațiunea.

Pe spațiul de pământ ce se cuprinde astăzi între casele lui Resch giuvaiergiul și vechea sală a lui Momolu, era clădită pe timpul lui Caragea noua reședință domnească, ce înlocuise pe cea veche din Dealul Spirei, arsă la 1813. [...]

Curtea domnească, pe timpul acela, se deosebea cu totul de curțile domnitorilor din zilele noastre. Atunci ea înfățișa un centru unde se aduna tot ce avea Bucureștii mai inteligenți, dar mai leneși și mai depravați. Palatul era plin de boieri și de calemgii de tot felul, dintre care fanarioții se deosebeau prin cochetația umbletului lor, prin desele complimente și temenele ce făceau în dreapta și în stânga, iar mai cu seamă prin eleganța veșmintelor tăiate după ultima modă venită din Fanar. Interiorul curții prezenta vederii o panoramă foarte curioasă și variată: în mijloc stau înșirate caretele și butcile boierilor; mai încolo, vizitii lui vodă preîmblau armăsarii îmbrăcați cu cioltare cusute cu sârmă de aur; dinaintea unui rând de odăi numai cu un rând, tufecii, arnăuții și satârășii își curățau armele, șuierând printre dinți câte o arie albaneză. Înăuntrul și afară de poartă, o adunătură de popor din clasele de jos căsca gura la învârtelile și strâmbăturile pehlivanilor și ale măscăricilor domnești. Simigiii, cu tablalele lor sferice puse pe cap și cu tripodele de lemn la subțioară, împreună cu bragagiii și salepgiii arnăuți, făceau contrast cu alunarii și cu vânzătorii de șerbet din Fanar, care purtau pe cap fesuri mici cu funde stufoase de ibrișim și cămăși de borangic subțiri, care lăsa să se vadă pe piepturile și pe brațele lor goale figuri simbolice încrustate, precum obicinuiă ienicerii. În fundul curții se vedeau diferite grupe de masalagii și pungăși; unii jucau nuci; alții „iasac și tură”; alții iarăși jucau „la o para cinci” și stos pe despuiate. Acești tâlhari, în mare parte fanarioți scăpați din închisorile Stambulului, jefuiau cu deplină libertate, în curtea domnească, pe oamenii cei fără experiență și creduli.

Pe când se petreceau aceste variate scene în curtea lui vodă Caragea, butca marelui ban intra cu pași grași și măiestroși. Poporul saluta din toate părțile pe venerabilul bătrân, iar el răspundea printr-un surâs dulce, punându-și mâna dreaptă la barbă și la frunte.

Ajunghând la scara palatului, feciorul deschise ușa butcii și ajută bătrânului să se coboare; apoi îl urmări pe scară până la perdeaua sălii de primire; acolo boierul se opri puțin, iar feciorul îi trase cizmele cele galbene de saftian și, scoțând de la brâu o pereche de papuci, îi puse în picioare, îi netezi puțin și binișul pe spate și apoi se trase la o parte cu respect.

Era în acea zi primire mare la curte. Logofătul de obiceiuri îngrijise despre toate; sala tronului era împodobită cu o sofa pentru prințul și lavițe pentru boieri. Cafegiii, ciubuccii și alți slujbași ai palatului, îmbrăcați în veșminte orientale de o eleganță plăcută vederii, așteptau cu nerăbdare ordinul marelui cămăraș, ca să dea probe de dexteritate ce aveau în meseriile lor.

Jos în curte, erau așezate două bande de muzică instrumentală: una se compunea de tumbalechiuri¹, tobe mari și meterhanele², iar cealaltă, de douăsprezece trombe, sunate de fustași

¹ Tumbalechiul este un fel de timpan și se întrebuința foarte mult în vechime la muzicele otomane. [...]

² Meterhaneaua este un fel de *hautbois* imperfect, cu sunetul foarte ascuțit și țipător. Acest instrument, asemănător foarte cu anticul *shialumo* al celților, era întrebuințat în muzicile otomane pentru executarea melodiilor.

Notă!

Notele de subsol aparțin textului original.

români, ale cărora vestminte de postav verde cu ceaprazuri albe și căciuli de oaie cu fundurile roșii făceau un contrast foarte curios cu binișele de postav roșu și cialmalele cele rotunde și pline de semeție ale artiștilor musulmani.

Cum intră banul în sală, un slujitor strigă cu glas puternic: „Marele ban C...” Bătrânul boier înaintă câțiva pași; apoi se opri în loc și salută pe toți boierii, iar după aceea merse cu pași statornici și maiestoși până la treptele tronului, privi pe domnitor cu un ochi în care cel mai mare fizionomist n-ar fi putut să descopere nici lingușire, nici servilism, ci numai ură și despreț, acoperite cu vâlul indiferenței; apoi, după ce făcu un compliment oriental, sărută mâna asupritorului, cu o neplăcere destul de învederată.

Caragea era destul de fin ca să nu-i scape din vedere aversiunea ce avea banul către dânsul; cu toate acestea, îi întinse mâna cu un zâmbet care ar fi amăgit pe orice om nededat cu finețea fanariotică, dar bătrânul stâlp al țării văzuse și pățise în viața lui foarte multe. El sărută mâna fanariotului și, făcând câțiva pași înapoi, se duse de-și ocupă locul cuvenit demnității sale.

(Nicolae Filimon, **Ciocoii vechi și noi**, 1863)

B.

— Oprescu, cumnate, ce dacă are vreo treizeci de fini prin Ciopleni, unii din ei pricopsiți de nu se poate, că el doar aicea-n amăreala mea trage ori de câte ori vine-n sat ...

— Ce s-o mai lungim, Culăiță, că te iubește tare de tot nașu'. Du-te, fugi să-l primești ...

— Oprescu? le omu' dracului, cumnate, care el n-a iubit pe nimeni la viața lui, da' s-a avut bine cu toată lumea. Care el, dintre atâția nepoți și veri și frați câți o avea în Ciopleni, îi place lui aicea-n bățura mea. Ai lor au fostără unsprezece, frați și surori de mamă și de tată, sau numai de mamă, din care mai trăiește opt acum. Au fostără oameni amărâți și ei, băăă, lipsiți de tot, care degeaba că tac-su care i-a dat numele de Oprescu, vorbea lumea că ar fi de neam de negustori de-acolo de la Turnu Severin de unde venea el, că tot amărât a murit și-a lăsat-o pe mă-sa cu cioporu' de copii după ea ... Păi cine era și ce a ajuns Petrică Oprescu, cumnate? Care el, dacă n-a avut nici de unele aicea-n sat, a plecat ca atâția alții de copil cu traista-n băț în lume, încotro l-ar fi dus soarta și norocul. Care noroc și soartă l-a făcut să-și ridice ditamai vila cu trei etaje pe Șoseaua Chitilei, cu sumedenie de acareturi și garaje în curte și cu firmă pe gard – *Atelier de Vopsitorie Auto la Petrică Oprescu*, care el de treij' de ani, și pe vremea comuniștilor a avut atelieru', cu autorizație, tot în regulă, și toată viața lui a scos bani din el și a agonisit, ca să aivă cu ce să-și facă vila cu douăj' de camere și foișoare învelite în tablă de inox, și mai încoace și-a făcut și abator și fabrică de mezeluri în Bolintin, pe pământu' din zestrea lu' [...] nașa, cu benzi rulante, afumătorii și cazane și uscătorii aduse din Germania, care să rămână cu toatele la băieții lui ... care el asta a făcut la viața lui: a frecat cu șmirghel capote de mașini, a chituit și-a vopsit zi și noapte ca-n ocnă până l-a luat dracu', cu asta a luat-o de s-a pricopsit și și-a făcut ditamai averea de-ai să vezi că atelieru' și curtea lui ie mereu pline de mașini la care robotește mecanici și tinichigii și vopsitori, toți plătiți de nașu' și tot acolo și mănâncă ca la popotă, și nașu le mai dă și câte un pat sau o saltea întinsă pe jos în garaj la care n-are unde pune capu' jos, cumnate, că-i lumea amărâtă de tot ... A venit el cum îți spusei în iunie cu prietenii, să-i fi văzut, tot felu' de ofițeri și procurori și patroni de firme grele, să petreacă cu ei la iarbă verde, cu lăzi de băutură scumpe și grătare întinse pe pajiștile astea, care ăștia are grijă de nașu să-i meargă lui învârtelile pe acolo pe la București, și nașu' vine cu ei să-i distreze cu cheltuală mare ... Care lui mereu i-a mers mintea și a știut să-i ungă și să-i mânjească pe toți de care a avut nevoie, care el a știut ce are de făcut și uite că a reușit să facă, cumnate, a pus ban peste ban și-a agonisit ditamai averea ... [...]

Dumnezeu încă-l ține, uite-l, un moșneag scund și voinicos, cu obrazul plin, de culoare rozalie, iar uitătura de un verde tulbure, mlăștinos, parcă i-ar confirma firea de o jovialitate rece. Se vede pe fața lui că nu-i pasă. E trăit bine nașu', a ținut cu dinții de viață și viața a ținut la el. Trăsnește a parfum și ca întotdeauna la costum nou și cămașă albă, nașule-nașule, să trăiești, și săr'mâna nașă, la care Oprescu să trăiești Culăiță, pe același ton mângâios ca al finului său și deschizând larg brațele, Culăiță, ce naiba mai faci? Păi ce altceva să facă decât cu munca p-aicea, cu fânul și prunele, știi matale cum ie pe-aicea că-i de muncă mereu, de nu se mai termină niciodată, fire-ar ea a dracului de muncă că numai de ea avem parte ...

(Radu Aldulescu, **Proorocii Ierusalimului**, 2009)

Subiectul I (40 de puncte)

Scrie un eseu de 600-900 de cuvinte în care să prezinți comparativ *instanțele comunicării narative* din cele două fragmente citate.

În elaborarea eseului, vei avea în vedere următoarele aspecte:

- prezentarea relației dintre instanțele comunicării narative, prin raportare la cele două fragmente citate;
- evidențierea particularităților naratorilor din cele două fragmente citate (statut, perspectivă narativă, persoană gramaticală și limbaj);
- explicarea relației dintre mesajul fragmentelor și instanțele comunicării narative, prin referire la câte două idei/secvențe din fiecare fragment;
- exprimarea unei opinii argumentate despre relevanța instanțelor comunicării narative în conturarea viziunii despre lume dintr-o operă literară, prin referire la fragmentele date.

Notă! Ordinea integrării reperelor în cuprinsul lucrării este la alegere.

Subiectul al II-lea (40 de puncte)

Scrie un eseu de 600-900 de cuvinte despre *ipostazele parvenirii*, pornind de la cele două fragmente citate și valorificând experiențele tale culturale.

Notă! În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu 4 argumente/raționamente logice/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Redactare (40 de puncte)

În vederea acordării punctajului pentru redactare, lucrarea ta trebuie să aibă cel puțin 1200 de cuvinte.

Pentru redactarea întregii lucrări, vei primi 40 de puncte (*organizarea ideilor în scris* – 8 puncte; *abilități de analiză și de argumentare* – 10 puncte; *utilizarea limbii literare* – 6 puncte; *ortografia* – 4 puncte; *punctuația* – 4 puncte; *așezarea în pagină, lizibilitatea* – 4 puncte, *respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte* – 4 puncte).

- formularea parțial corectă/adecvată a fiecărui argument și susținerea acestuia prin referire la textele suport și din experiența culturală; corelarea exemplificărilor cu ideile enunțate; argumentare incompletă: câte 3 p. pentru fiecare argument (3 p. + 3 p. + 3 p.): 12 p.;
 - încercare de formulare a argumentelor și de susținere a acestora, prin referire la textele suport și din experiența culturală: câte 1 p. (1 p. + 1 p. + 1 p.): 4 p. **24 de puncte**
3. Concluzia/sinteza
- concluzie care nuanțează ipoteza, logic impusă de argumentele formulate; viabilitatea demersului argumentativ; capacitate de sinteză și de persuasiune: 8 p.;
 - concluzie pertinentă, convergentă cu demersul argumentativ, dar fără nuanțare a ipotezei, lipsită de dimensiune persuasivă 4 p.;
 - încercare de formulare a concluziei: 1 p. **8 puncte**

Redactare

(40 de puncte)

(Punctele pentru redactare se acordă numai dacă lucrarea – ambele eseuri – se încadrează în limita minimă de cuvinte.)

Organizarea ideilor în scris

8 puncte

- existența celor trei părți componente (introducere/ipoteză, cuprins/argumentație, încheiere/concluzie): 3 p.; text clar organizat, coerent, succesiune logică a ideilor, cu echilibru între componente: 4 p.; construcția paragrafelor subliniază ideile: 1 p. (3 p. + 4 p. + 1 p.) **8 puncte**
- existența celor trei părți componente (introducere / ipoteză, cuprins/argumentație, încheiere /concluzie): 3 p.; text în general coerent, cu echilibru între cele trei componente, dar cu secvențe în care ideile sunt fragmentate: 2 p.; construcția paragrafelor subliniază ideile: 1 p. (3 p. + 2 p. + 1 p.) **6 puncte**
- părțile componente ale textului pot fi recunoscute: 2 p.; lipsa echilibrului între părțile componente, succesiunea logică a ideilor este greu de identificat; ideile sunt, în general, evidențiate prin paragrafe: 2 p.; (2 p. + 2 p.) **4 puncte**
- plan vag de structurare a textului; părțile componente ale textului nu pot fi recunoscute; trecerea de la o idee la alta nu este evidențiată prin paragrafe: **2 puncte**

Abilități de analiză, de interpretare și de argumentare

10 puncte

- relația adecvată idee-argument: 3 p.; argumente convingătoare, personale, utilizarea unui suport critic în manieră ponderată, relevantă: 4 p.; abilități de interpretare: 3 p.; (3 p. + 4 p. + 3 p.) **10 puncte**
- relația adecvată idee-argument: 3 p.; argumente convingătoare, dar cu utilizarea unui suport critic în manieră exagerată, adesea irelevantă, epatantă: 2 p.; abilități de interpretare dependente exclusiv de suportul critic, eclectism exagerat: 1 p.; (3 p. + 2 p. + 1 p.) **6 puncte**
- relația idee-argument este fragmentată: 1 p.; argumentele sunt schematice, secvențiale, inconsistente: 1 p.; inserarea unor citate critice nerelevante, necomentate: 1 p.; elemente de interpretare lipsite de pertință: 1 p.; (1 p. + 1 p. + 1 p. + 1 p.) **4 puncte**
- afirmații nesusținute prin argumente; idei irelevante, schematism, inserarea citatelor nerelevante, necomentate: **1 punct**

Utilizarea limbii literare

6 puncte

- stil și vocabular adecvate conținuturilor eseului; claritatea enunțului; varietatea lexicului; sintaxă adecvată **6 puncte**
- stil și vocabular parțial adecvate, cu ezitări în selectarea cuvintelor **3 puncte**
- vocabular restrâns, monoton sau vocabular prețios, folosirea excesivă a neologismelor, folosirea fără justificare a jargonului critic **1 punct**

Ortografia (0-1 erori: 4 p.; 2 erori: 2 p.; 3 sau mai multe erori: 0 p.)

4 puncte

Punctuația (0-1 erori: 4 p.; 2 erori: 2 p.; 3 sau mai multe erori: 0 p.)

4 puncte

Așezarea corectă a textului în pagină, lizibilitatea (2 p. + 2 p.)

4 puncte

Respectarea precizărilor privind numărul de cuvinte (2 p. + 2 p.)

4 puncte

Notă! Inserarea de citate/pasaje critice/filosofice/eseistice necomentate, nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.

NOTĂ! Nu se acordă fracțiuni de punct.